

Havaintoja ilmiöpohjaisesta budjetoinnista

Dnro 296/32/2020

Tuula Varis
tuula.varis@vtv.fi

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta 4.11.2020

Uudenlaisia lähestymistapoja, jotka täydentävät perinteistä tulosbudjetointia

Lähestymistavoissa eroja

- kohdennuksessa/kattavuudessa
- toteuttamistavoissa
- Käsitteistö osin vakiintumatonta
- Lähestymistavoilla kuitenkin myös yhteinen nimittäjä

Pyrkimys vastata *kokonaisvaltaisemmin* ja budjettirakenteen perinteiset *sektorirajat ylittäen* sellaisiin yhteiskunnan monimutkaisiin kysymyksiin, jotka eivät ratkea minkään yksittäisen hallinnonalan omin toimin tai voimin.

Ilmiöpohjaisen budjetoinnin hyödyt ja haasteet

Hyötyjä:

- Parempi päätöksenteon tietopohja ja kokonaiskuva
- Poliittikkajohdonmukaisuus ja tehokkaampi resurssien käyttö
- Transparenssi ja tilivelvollisuus

Haasteita:

- Hallinnonalojen siilot ja osaoptimointi
- Yhteisen tietopohjan puute
- Voimavarat ja osaaminen, ylimmän johdon sitoutuminen

**Ilmiöpohjaisen budjetoinnin kehittäminen
edellyttäisi yhteistä näkemystä**

Ministeriöt mieltävät ilmiöpohjaisen budjetoinnin käsitteen eri tavoin

- Hallinnonaloittaista kuvausta ja budjettitiedon yhteen kokoamista vai myös budjettiohjausta?
- Lisämäärärahaa vai olemassa olevien varojen tarkastelua ja mahdollista uudelleen kohdentamista?
- vrt. pääministerin Marinin hallitusohjelman kirjaus

Ilmiöistä tulisi päättää poliittisesti ja yli hallituskausien

- Päätös budjetoinnin kohteeksi valittavista ilmiöistä tulisi tehdä korkealla poliittisella tasolla, esimerkiksi hallitusohjelmassa.
- Valittavia ilmiöitä tulisi olla samanaikaisesti vain muutama.
- Ilmiöitä tulisi tarkastella tarpeen mukaan pidemmällä aikavälillä. Hallituksen ja eduskunnan välinen dialogi ja yhteinen näkemys ovat tärkeitä.
- Ilmiöitä koskevan tavoitteenasettelun tulisi olla tarpeeksi konkreettista.

VM:n rooli ja ohjeistus sekä yhteiset työkalut ovat keskeisiä

- Julkisen talouden suunnitelman ja talousarvioesityksen laadintaohjeistusta tulisi täsmentää. Samalla ilmiöpohjaisen budjetoinnin välineistöä tulisi kehittää.
- Nykyinenkin budjettirakenne mahdollistaa ilmiöpohjaisen tarkastelun.
- Ilmiötä koskevissa budjettivalmisteluissa tulisi siirtyä kahdenvälisestä monenkeskiseen tarkasteluun.

Budjetti kuvastaa eduskunnan tahtotilaa

- Eduskunnalla on erilaisia keinoja vaikuttaa siihen, kehittykö ilmiöpohjainen budjetointi.
- Ilmiöpohjaisuus saattaisi hyödyttää myös eduskunnan talousarviokäsittelyä mahdollistamalla keskustelun ilmiöistä ja kokonaisuuksista yksittäisten momenttien ja eurojen lisäksi.
- Voitaisiin myös pohtia, miten eduskunnan budjettikäsittelyn nykyinen toteutustapa palvelee ilmiöpohjaista tarkastelua.

Kohti ilmiöpohjaista budjettitiedon seuranta ja raportointia – apua modernista teknologiasta

- Moderni teknologia voi tukea määrärahojen käytön poikkihallinnollista seurantaan. Toiveita VM:n Buketti 2020 – hankkeen suuntaan.
- (Ilmiöpohjaisen) budjetoinnin erityishaasteena ovat vaikuttavuuden seuranta ja arviointi.
- Ilmiöpohjaisen varojen käytön ja vaikuttavuuden seurannan haasteet heijastuvat raportointiin.

Kiitos!

Tuula Varis

Tuula.Varis@vtv.fi

+040 731 5943

@TuulaVaris

